

Ny udsathed

Mod tidssvarende forklaringer på den stigende udsathed blandt unge og indsatser der fremmer livsduelighed

Center for Ungdomsforskning sætter i samarbejde med Det Obelske Familiefond gang i et knap 4 årigt kvalitativt og kvantitativt forskningsprojekt om udsathed blandt danske unge. Projektet bidrager med forskningsmæssige svar på spørgsmål af stigende samfundsmæssig interesse, der handler om, hvorfor stadigt flere unge rammes af udsathed.

For udsathed rammer stadigt flere unge i Danmark og i stigende grad fra alle samfundslag. Men hvorfor? Udviklingen kalder på nye, tidssvarende og forskningsbaserede forklaringer. For hvad vil udsathed i dag egentlig sige? Hvordan viser udsatheden sig i de unges liv? Og hvordan kan de unge hjælpes?

Udsatte unge er i projektet unge mellem 15 og 30 år, der er enten hjemløse, psykisk sårbare eller misbrugere og samtidigt er ledige og/eller har gentagende uddannelsesfrafald bag sig.

Fra vores mangeårige forskning blandt udsatte unge ved vi, at disse unge er vidt forskellige. De kan både kan leve en hverdag i en lejlighed bag redrullede gardiner, med rod og opvask til op over begge ører, men også en hverdag, hvor de sidder på biblioteket og blander sig med de studerende, går i træningscentret 8.30 hver morgen, sidder på café med den Mac Book, der er deres eneste ejendom, eller deltager i digitale debatter om vegetarmad og bæredygtighed. Udsatheden er i blandt os uden at vi nødvendigvis får øje på den, samtidigt med at den er dybt problematisk både for de unge selv og for os som samfund. Udsathed kan med andre ord i dag tage mange former og have meget forskellige udtryk.

Der er i dag en risiko for, at børn og unge mødes af lærere, socialpædagoger, sagsbehandlere osv. hvis opmærksomhed filtreres af social arv og social baggrund. Dette filter medfører på godt og ondt, at der forventes noget forskelligt af unge, som er opvokset i socialt boligbyggeri med forældre uden for arbejdsmarkedet og af unge, der har to udearbejdende forældre med høj uddannelse og ejerbolig. Det er naturligvis vigtigt at være opmærksom på børn og unges forskellige sociale baggrunde, idet vi ved, at det spiller en rolle for deres uddannelseschancer mm. Omvendt kan en stærk opmærksomhed på de unges 'sociale arv' samtidigt skabe en risiko for, at nogle unge bliver fastholdt af deres sociale baggrund OG at andre unge tilsvarende risikerer at blive overset og ikke får den hjælp, de har brug for.

Man kan med andre ord iagttage en 'dobbeltfare' for på den ene side reproduktion af social arv, og på den anden side at overse udfordringer hos børn og unge, hvis marginalisering er vanskelige at få øje på i det system, der er fokuseret på de klassiske følger af social arv. De nye former glider under radaren og er usynlige for centrale aktører.

Det er grundigt påvist, at social arv er afgørende for unges uddannelsesniveau, livschancer og trivsel. Imidlertid antyder nyere undersøgelser, at udsathed er ved at ændre udtryk, og at middelklasseunge i stigende grad også rammes:

- 1) Antallet af unge med en middelklassebaggrund, der befinder sig på kanten af det danske samfund, stiger (SFI 2015).
- 2) Halvdelen af de unge, der befinder sig i en socialt marginaliseret position, har ikke en forældrebaggrund præget af de risikofaktorer, som traditionelt benyttes til at definere social marginalisering (SFI 2015).
- 3) Ca. 2/3 af de unge, der befinder sig i en socialt marginaliseret position, kommer fra familier, hvor forældrene overvejende har været i beskæftigelse under den unges opvækst (SFI 2015).
- 4) Mellem 25 og 30 procent af unge kontanthjælpsmodtagere har forældre, som har en videregående uddannelse (DEA 2014, AE Rådet 2013).

Projektet undersøger hele spektret af 'nye' og 'gamle' udsathedformer, herunder de processer og forandringer, der fører til udsathed – og til livsduelighed. Projektet igangsætter kort sagt en ambitiøs forskningsindsats, der nytænker forståelsen af udsathed og livsduelighed ved at stille skarpt på, hvad der, i samspil med social arv, kan forklare hvorfor stadig flere unge rammes af udsathed, og hvordan man kan fremme disse unges livsduelighed.

Formålet er at skabe en anvendelsesorienteret og dagsordensættende viden, der flytter og udvikler tænkningen omkring udsathed og dermed kvalificerer det forventningsfilter frontpersonalet i social-, beskæftigelse- og uddannelsessektoren møder de unge med. De instanser, uddannelser og foreninger, der danner rammen om de udsatte unges tilværelse kan herved blive bedre rustet til at bryde forskellige udsathedformer og understøtte livsduelighed og integration i bl.a. arbejde og uddannelse.

Projektet rummer i sin afsluttende fase et forankringsarbejde, der oversætter og remedierer forskningsresultaterne gennem et praksisrettet og lokalt forankret kommunalt udviklingsarbejde. Denne fase er dog endnu ikke sikret finansiering og det er derfor ikke sikkert, at den kan gennemføres som ønsket.

Fakta

- Forskningsprojektet "Ny udsathed" løber fra april 2018 til 2021.
- Udsatte unge indgår dels i videnspaneler, i den dybdegående undersøgelse og i en surveyundersøgelse.
- Bag projektet står forskere fra Center for Ungdomsforskning ved Institut for Læring og Filosofi på Aalborg Universitet.
- Projektet udføres bl. a. i samarbejde med en række kommuner og interessenter indenfor området
- Det Obelske Familiefond har støttet projektet med 4.3 mio. kr.